

VIERAANNUTTAMISEN VAIKUTUKSET
VIERAANNUTETTAVAN VANHEMMAN
MIELENTERVEYTEEN

Kurttio Heidi
Markkanen Saana

Opinnäytetyö

Hoitotyön koulutus
Sairaanhoitaja (AMK)

2025

Hoitotyön koulutus
Sairaanhoitaja (AMK)

Tekijä	Saana Markkanen, Heidi Kurttio	Vuosi	2025
Ohjaaja(t)	Eija Jumisko		
Toimeksiantaja	Lapin ammattikorkeakoulu		
Työn nimi	Vieraannuttamisen vaikutukset vieraannutettavan vanhemman mielenterveyteen		
Sivu- ja liitesivumäärä	33 + 7		

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli tutkia, millaisia vaikutuksia vieraannuttamisella on vieraannutettavan vanhemman mielenterveyteen. Vieraannuttaminen tarkoittaa tilannetta, jossa toinen vanhempi tietoisesti tai tiedostamatta pyrkii etäännyttämään lapsen toisesta vanhemmasta. Tätä voi tapahtua esimerkiksi estämällä yhteydenpitoa, mustamaalaamalla toista vanhempaa tai manipuloimalla lasta, jolloin lapsi kokee toisen vanhemman negatiivisessa valossa ja pelkää häntä. Kerromme myös työssämme, millaisin tavoin vieraannuttamista on tapahtunut, milloin se on alkanut ja olivatko osallistujat saaneet apua asiaan liittyen. Näitä asioita selvittämällä saimme myös käsityksen siitä, minkälaiset vieraannuttamisen muodot ovat vaikuttaneet haastateltavien mielenterveyteen.

Havaintomme mukaan valitsemastamme aiheesta tehty tutkimus oli niukkaa. Suurin osa tutkimuksista oli tehty lapsen näkökulmasta. Tämän perusteella päätettiin tehdä tutkimus, jonka tarkoitus oli selvittää, kuinka vieraannuttaminen vaikuttaa vieraannutettavan vanhemman mielenterveyteen. Aineistonkeruumenetelmäksi valittiin teemahaastattelu. Valmiiksi valitut kysymykset auttoivat saamaan kokonaiskäsityksen psyykkisistä vaikutuksista vieraannutettavien vanhempien näkökulmasta. Haastatteluun osallistui viisi aikuista, jotka olivat joutuneet vieraannuttamisen kohteeksi. Aineisto analysointiin laadullisella sisällönanalyysillä.

Kaikki haastateltavat olivat kokeneet tilanteen hyvin raskaaksi, he eivät olleet saaneet apua tilanteeseensa. He kokivat olevansa hyvin yksin asian kanssa. Kaikki heistä nostivat esiin henkisen tuen, jota he olivat saaneet lähipiiriltä tai ammattiavun kautta. Johtopäätöksenä voimme todeta, että kaikki viisi haastateltavaa olivat kokeneet vieraannuttamista saman tyyppisten toimintatapojen kautta.

Avainsanat: Vieraannuttaminen, vieraannuttaminen vanhemmasta, mielenterveys

Degree Programme in Nursing and
Health Care
Bachelor of Health Care

Authors	Saana Markkanen, Heidi Kurttio	Year	2025
Supervisor	Eija Jumisko		
Commissioned by	Lapland University of Applied Sciences		
Title	The effects of alienation on the mental health of the alienated parent		
Number of pages	33 + 7		

The purpose of our thesis was to study the effects of alienation on the mental health of the alienated parent. Alienation is a situation where one parent consciously or unconsciously tries to distance the child from the other parent. This can happen, for example, by preventing contact, by denigrating the other parent or by manipulating the child, so that the child perceives the other parent in a negative light and is afraid of him or her. In our work, we will also report on the ways in which alienation has occurred, when it started and whether participants have received help in this regard. By exploring these issues, we also gained insight into the types of alienation that have affected the mental health of our interviewees.

We found that research on our chosen topic was scarce. Most of the research was done from a child's perspective. Based on this, we decided to conduct a study to determine how alienation affects the mental health of the alienating parent. A thematic interview was chosen as the data collection method. The pre-selected questions helped to gain an overall understanding of the psychological impact from the perspective of the alienating parent. Five adults who had experienced alienation participated in the interview. The data was analysed using qualitative content analysis.

All interviewees had experienced the situation as very difficult, they had not received help for their situation. They felt very alone with the issue. All of them highlighted the emotional support they had received from close friends or professional help. In conclusion, all five interviewees had experienced alienation through the same type of practices.

Keywords: alienation, alienating a parent, mentalhealth

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	5
2 VIERAANNUTTAMINEN	7
2.1 Vieraannuttaminen käsitteenä	7
2.2 Vieraannuttamisen ilmeneminen	7
2.3 Vieraannuttamisen vaikutus vanhemman mielenterveyteen	9
3 LAINSÄÄDÄNTÖ VIERAANNUTTAMISESTA	10
4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	13
5 MENETELMÄLLINEN TOTEUTUS.....	14
5.1 Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä	14
5.2 Aineiston keruu	14
5.3 Aineiston analyysi.....	16
6 TUTKIMUSTULOKSET	20
6.1 Vanhemman näkemys vieraannuttamisen alkamisesta ja sen kestosta.	20
6.2 Vieraannuttamisen esiintyminen.....	21
6.3 Vaikutus mielenterveyteen	23
6.4 Avun saaminen vieraannuttamisen kohteeksi jouduttua	24
7 POHDINTA.....	26
7.1 Johtopäätökset.....	26
7.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	27
7.3 Oma oppiminen.....	29
LÄHTEET	30
LIITTEET	33

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, millaisia vaikutuksia vieraannuttamisella on vieraannutettavan vanhemman mielenterveyteen. Vieraannuttaminen, eli vanhemmuuden vieraannuttaminen tarkoittaa prosessia, jolloin lapsen toinen vanhempi, äiti tai isä tarkoituksellisesti yrittää estää tai vähentää lapsen ja toisen vanhemman välistä yhteydenpitoa ja suhdetta. Vieraannuttamisesta on alettu puhua avoimesti vasta viimeisien vuosien aikana, ja lähinnä tutkimustulokset painottuvat tämän ilmiön vaikutuksesta lapseen. (Poliisi 2018.)

Häkkänen-Nyholm, Laajasalo & Tuuri (2013, 501) mukaan vieraannuttaminen aiheuttaa sen kohteeksi joutuneelle aikuiselle voimakkaita turhautumisen ja toivottomuuden tunteita. Vieraannuttamista kokeneet vanhemmat kokevat muun muassa auktoriteettinsa, sekä vanhemmuuden roolin lasta kohtaan vaikeutuneen. Vieraannuttamista kokeneet vanhemmat eivät uskalla kieltää lasta tarvittavissa tilanteissa, koska taustalla on pelko yhteydenpidon katkaisemisesta. Kasvatuksellinen suhde lapsen ja vanhemman välillä ajautuu näin kaaokseen, jossa ei ole kuria tai järjestystä. (Häkkänen-Nyholm, Laajasalo & Tuuri 2013, 501.)

Koemme tärkeänä syventyä tähän aiheeseen etsimällä ja tutkimalla vanhemman mielenterveyteen vaikuttavia tekijöitä näinkin ristiriitaisissa tilanteissa. Vieraannuttamista on tutkittu paljon lapsen näkökannalta, mutta vanhemman psyykkisestä ja henkisestä puolesta ei löydy paljoakaan tietoa. Vieraannuttamista kokeneen aikuisen kasvatuksessa on läsnä koko ajan pelko omasta toiminnasta lapsen kanssa. Tämä johtaa väistämättä mielenterveyden heikentymiseen arkielämässä lapsen kanssa. Vaativien erotilanteiden vanhempia tavataan usein aikuispsykiatriassa, työterveyshuollossa ja terapiassa. Asiakkuuksista ei ole olemassa valtakunnallisia tilastoja tai arvioita. Ero- ja huoltoriidat ovat vanhemmalle ja lapselle psyykkisesti kuormittavia, ja se näkyy mm. työssä poissaoloissa, sairastavuudessa sekä taloudellisissa huolissa, jotka usein johtuvat oikeuskäynneistä. (Tunnista, puutu ja auta – keinoja vieraannuttamisen tunnistamiseen ja perheiden auttamiseen 2023, 16.)

Kiinnostus tähän aiheeseen on lähtenyt omien henkilökohtaisten kiinnostusten pohjalta. Olemme nähneet vieraannuttamista tapahtuvan omassa lähipiirissä, ja ajatus asian syvempään perehtymiseen lähti siitä. Haluamme opinnäytetyösämme tuoda esille näkökulman, kuinka merkittävä vaikutus vieraannuttamisella on aikuisen mielenterveyteen. Tulevina hoitotyön ammattilaisina lisäämme myös omaa tietoisuuttamme asiasta. Opinnäytetyö auttaa lisäämään ymmärrystä siitä, kuinka haastava aihe voidaan ottaa puheeksi asiakkaan kanssa.

2 VIERAANNUTTAMINEN

2.1 Vieraannuttaminen käsitteenä

Vieraannuttamisoireyhtymän käsitteen (parental alienation syndrome, PAS) on kehittänyt yhdysvaltalainen lastenpsykiatri Richard Gardner. Kliiniseen kokemukseensa vedoten, hän päätteli, että useimmat äidit tekevät eron jälkeen perättömiä ilmoituksia koskien lapsen isää. Vieraannuttaminen tarkoittaa sellaista toimintaa, missä toinen vanhempi pyrkii hankaloittamaan lapsen suhdetta toiseen vanhempaan estämällä tapaamisia ja manipuloimalla lasta erinäisin keinoin. Yleensä vieraannuttaminen alkaa huoltajien eron jälkeen. Torjutun vanhemman ja lapsen suhde aikaa ennen eroa on ollut normaali ja myös erityisen lämmin. (Sinkkonen 2018.) Vieraannuttaminen on monimutkainen käsite, joka vaikuttaa sekä lapseen että vanhempiin. Vieraannuttamisen termi tarkoittaa tilannetta, missä toinen vanhempi saa lapsen hylkäämään tai epäkunnioittamaan toista vanhempaa. Tällainen vaikea tilanne häiritsee perheen dynamiikkaa ja saa usein aikaan kestäviä vaikutuksia psyykkiseen ja fyysisen hyvinvointiin. (People Against Parental Alienation 2024.)

Vieraannuttaminen on suhteellisen yleistä, mutta se on tapauksena vielä huonosti tunnettu. Noin 10 %:ssa kaikista eroista esiintyy vieraannuttamista ja 20—27 %:ssa pitkittyneissä huoltoriidoista. (Sinkkonen 2018.) Vieraannuttamisen pohjalla saattaa olla katkeruus ja viha, vaikeus hyväksyä ero, pelko lapsen menettämisestä tai ylisuojelevuus. Taustalla voi myös olla jokin persoonallisuushäiriö, vanhemman omat trauma- ja kiintymyssuhdekokemukset tai kokemus nöyryyttävästä erosta. (Ensi – ja turvakotienliitto 2024.)

2.2 Vieraannuttamisen ilmeneminen

Vieraannuttaminen ilmenee sellaisena toimintatapana ja käyttäytymisenä, joka voi olla tiedostamatonta, tai tietoisesti tahallaan pyritään vahingoittamaan ja manipuloimaan vieraannutettavan ja lapsen välistä suhdetta. Vieraannuttaminen voi

ilmentyä monenlaisin eri keinoin ja tavat voivat olla hyvin hienovaraisia tai vieraannuttava käyttäytyminen voi tuhota toisen vanhemman ja lapsen suhteen täysin. (Ensi- ja turvakotienliitto 2024.)

Vieraannuttamisen eri muotojen tunnistaminen voi olla vaativaa jopa ammattilaisille. Vanhempien kertomukset tilanteesta saattavat erota toisistaan kokonaan ja ammattilaisen voi olla hankala tietää, kumman sanaan voi luottaa. Vieraannuttamisen ohessa voidaan vääristää todellisuutta. Tällainen todellisuuden vääristäminen on hienovaraista psykologista manipulaatiota. (Ensi- ja turvakotienliitto 2024.)

Yleisin vieraannuttamisen muoto on toisesta vanhemmasta pahan puhuminen. Suosikkivanhemman ohella, siihen voivat osallistua myös sukulaiset ja tuttavat. (Sinkkonen 2018.) Vieraannuttaminen voi myös ilmetä siten, että estetään vieraannutettavan vanhemman ja hänen lapsensa yhteydenpidot tai tapaamiset. Vieraannuttaja voi myös manipuloida lapsen ajatuksia ja herättää lapsessa pelkoja. (Ensi- ja turvakotienliitto 2024.)

Torjuttu vanhempi etäännyy vastoin tahtoaan lapsestaan vieraannuttamisen seurauksena. Jos suhde lapseen säilyy osittain, voi suhteen laatu kärsiä esimerkiksi toistuvan solvauksen vuoksi. Epätietoisuus lapsen elämästä ja voinnista lisääntyy, kun yhteydenpitoa rajoitetaan ja kontrolloidaan kaikin mahdollisin tavoin. Vanhempana olo muuttuu haastavaksi, kun toinen vanhemmista voi esimerkiksi kieltää koulua kertomasta lapsen asioista toiselle vanhemmalle. Sukulaisten käännäminen toista vanhempaa vastaan tai lapsen sukunimen vaihtaminen, voivat estää osallistumasta perheen toimintaan. (Baker & Darnall 2006, 110—111.) Lukuisten epäonnistuneiden yhteydenottojen, vihamielisten kommenttien ja toivottomuuden myötä, voi vieraannutettava vanhempi luovuttaa ja etäännyä lapsesta yhä enemmän. Suhde lapseen voi pahimmassa tapauksessa katketa kokonaan. Vieraannuttaminen voi jatkua vuosia. Tällöin hajonnutta suhdetta voi olla vaikea lähteä korjaamaan. Käytännössä torjuttu vanhempi menettää lapsensa kokonaan. Lapsen menettäminen oleellisesti liittyy vanhemman hyvinvointiin. (Dyregrov 1990, 267.)

Äärimmäisiä vieraannuttamisen tapoja, joita tiedetään vieraannuttajan käyttäneen, on lapsen kaappaus tai se, että lapsi on pakotettu muuttamaan kauas kohdevanhemmasta. On tapauksia, missä lapselle on uskoteltu, että kohdevanhempi ei ole biologinen vanhempi ja lasta on rohkaistu vakoilemaan vieraannutettavaa. (Häkkänen-Nyholm 2010, 500.)

2.3 Vieraannuttamisen vaikutus vanhemman mielenterveyteen

Tutkimuskirjallisuudessa vakaviin vieraannuttamistapauksiin liittyvä vieraannutettavan tuska, on ollut verrattavissa lapsen kuolemaan tai katoamiseen. Kohdevanhemman tuskaan vaikuttaa se, mitä lapsi hänestä ajattelee sekä huoli ja tietämättömyys lapsen elämästä. Vieraannuttaminen aiheuttaa voimakkaita turhautumisen ja toivottomuuden tunteita. Vieraannutettava toivoo kontaktia lapseensa, mutta hän on täysin toisen vanhemman armoilla. Lasta ei uskalleta enää kieltää tai kyseenalaistaa tarvittavissa tilanteissa, koska pelätään lapsen reagoivan siihen kielteisesti ja lopettavan kontaktinpidon ja näin kohdevanhempi kokee menettäneensä vanhemmuuteen kuuluvan auktoriteetin. (Häkkänen-Nyholm 2010,501.)

Vieraannutettavan vanhemman perspektiivistä vieraannuttamisprosessi vaikuttaa samalla tavalla hänen psyykkiseen vointiinsa, kun välit omaan lapseen katkeavat psyykkisesti ja fyysisesti (Mikkola 2017, 6). Iiris Mikkolan pro gradussa (2017, 7) oli viitattu tutkimukseen (Gold ym. 2016), jossa seurantatutkimuksen perusteella vanhempien masennusriski nelinkertaistuu ja PTSD:n (posttraumaattinen stressihäiriö) riski lapsen kuoleman jälkeen seitsenkertaistuu. On todettu, että vanhemman vieraantuminen lapsesta vastoin tahtoa, on kytköksissä vanhemman voimakkaaseen psyykkiseen kärsimykseen. Tutkimuksessa oli selvitetty, että vieraannutettavilla vanhemmilla esiintyi runsaasti masennusoireita. Moni oli lisännyt alkoholin käyttöään, syönyt mielialalääkkeitä ja he olivat jääneet sairauslomalle. Myös itsemurhaa oli moni miettinyt. (Mikkola 2017, 19—20.)

3 LAINSÄÄDÄNTÖ VIERAANNUTTAMISESTA

Suomessa ei ole erillistä lakia, joka käsittelee vieraannuttamista suoraan, mutta asiaan liittyy useita lainsäädännöllisiä pykäläitä ja periaatteita (Minilex 2024). Uusi laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta astui voimaan joulukuussa 2019. Lapsen oikeuksia ja etua korostetaan monissa lainsäädännöissä. Lapsen oikeuksia koskeva keskeinen säädös on Lastensuojelulaki, jonka tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun (Lastensuojelulaki 2007/417.) Lasten huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevat säännökset sisältyvät lapsenhuoltolakiin (8.2.2019/190). Lapsenhuoltolain mukaan lapsella on oikeus pitää yhteyttä ja tavata sitä vanhempaa, jonka luona hän ei asu. Vanhempien velvollisuus on tukea tätä yhteydenpitoa. Jos toinen vanhempi estää lapsen tapaamiset, tämä voi johtaa oikeudenkäyntiin, jossa tapaamisoikeus määritellään tarkemmin tai jopa muutetaan huoltajuusjärjestelyä. (Lapsenhuoltolaki 2019/190.)

Ellei vanhempi noudata tapaamisoikeudesta tehtyä päätöstä tai sopimusta, täytäntöönpanoa voidaan vaatia tuomioistuimessa. Täytäntöönpanohakemukset annetaan käräjäoikeuden kautta sovittelijalle täytäntöönpanosovittelun suorittamiseksi. Tarkoituksena sovittelussa on, että molemmat osapuolet saataisiin noudattamaan päätöstä tai sopimusta vapaaehtoisesti. Se turvaisi lapsen hyvinvointia. Joissain tilanteissa sovitteluun ei ryhdytä, vaan sopimus tai päätös pannaan heti täytäntöön. Yleensä tällainen tulee kyseeseen silloin, jos lapsen etu vaatii päätöksen välitöntä täytäntöönpanoa, tai edellisen sovittelun perusteella on oletettavaa, ettei sovittelua saada tehtyä. Täytäntöönpanokeinoina toimivat uhkasakko ja lapsen nouto. (Suomen juristit Oy 2021.)

Tuomioistuimessa voidaan asettaa uhkasakko vaatimuksesta, jos lähivanhemmalle on annettu mahdollisuus tulla kuulluksi vaatimuksen vuoksi. Vaatimuksena uhkasakon asettamiselle on se, että lähihuoltaja on menetellyt tavalla, joka antaa syyn epäillä, ettei hän vapaaehtoisesti noudattaisi tapaamisoikeutta koskevaa päätöstä. Uhkasakon voi ainoastaan asettaa tuomioistuimen lopulliseen päätök-

seen. Sakon maksamista on myös erikseen vaadittava täytäntöönpanolain nojalla, koska sakko ei automaattisesti lankea maksettavaksi, jos tapaamisoikeuden toteuttamista rikkoo. (Suomen juristit Oy 2021.)

Uhkasakon ohella voidaan tapaamisoikeuden täytäntöönpano määrätä toimitettavaksi siten, että lapsi määrätään noudettavaksi tapaamisen varmistamiseksi. Noudettavaksi määrääminen vaatii sen, että lasta luonaan pitävä vanhempi ei luovuta vapaaehtoisesti lasta toiselle vanhemmalle, jolloin tapaaminen jäisi tapahtumatta. Tämä voi esimerkiksi johtua vanhemman voimakkaasta negatiivisesta mielipiteestä tapaamiseen liittyen, tai että vanhempi ei ole luovuttanut lasta toiselle vanhemmalle huolimatta uhkasakosta. (Suomen juristit Oy 2021.) Noutaminen vaatii myös sen, että sen katsotaan olevan erittäin tarpeellista lapsen edun vuoksi. Painavasta syystä tapahtunut nouto voisi olla kyseessä silloin, jos esimerkiksi lapsella olisi tärkeä viikonlopputapaaminen, tai jos lapsi haluaisi kovasti päästä tapaamiseksi mukaiselle lomalle etävanhempansa kanssa. (Suomen juristit Oy 2021.) Vakavimmissa tapauksissa vieraannuttaminen voi olla rikoslain mukaan rangaistavaa. Esimerkiksi jos vieraannuttaminen johtaa lapsen kaltoinkohteluun tai laiminlyöntiin, voi kyseessä tulla rikosnimikkeet, kuten pahoinpitely tai laiminlyönti. (Rikoslaki 1889/39.)

Suomi on sitoutunut noudattamaan lapsen oikeuksien yleissopimusta YK:n lapsen oikeuksien sopimusta, joka korostaa lapsen oikeutta ylläpitää suhteita molempiin vanhempiinsa, paitsi jos se on lapsen edun vastaista (Unicef 2012). Vieraannuttaminen on vaikeasti ratkaistavissa ja puututtavissa oleva ongelma. Nykypäivänä on aina käynnistettävä uusi oikeusprosessi, joka tähtää pitkälti siihen, että lapsen asuminen siirrettäisiin pois vieraannuttajalta. (Ilmoniemi 2017.) Vieraannuttamisen käsittely ja lainsäädäntö vaihtelevat eri maissa, mutta ilmiö tunnustetaan laajalti haitalliseksi lapsen kehitykselle ja vanhemman ja lapsen väliselle suhteelle. Yhdysvalloissa ja monissa Euroopan maissa vieraannuttaminen luokitellaan henkiseksi väkivallaksi, ja siihen puuttuminen kuuluu usein lastensuojelun piiriin. Esimerkiksi Yhdistyneessä kuningaskunnassa vieraannuttaminen voi johtaa oikeudellisiin seurauksiin, kuten huoltajuuden muuttamiseen tai

vanhemmuuden tukitoimiin. (Ensi- ja turvakotien liitto 2024.) Useissa maissa kuten Saksa, Kanada, Belgia tai Australia puututaan erittäin tiukasti vieraannuttamiseen. Vanhempaa, joka estää tapaamisia, sakotetaan ja tietyissä tilanteissa lapsi voidaan käydä hakemassa viranomaisten toimesta. Brasiliassa voi vieraannuttamisesta saada maksimissaan 10 vuotta vankeutta. (Kolmonen 2021.)

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyömme tutkimuskysymyksenä oli, miten vieraannuttaminen on vaikuttanut vieraannutettavan vanhemman mielenterveyteen. Opiskelijoina haluamme tuottaa tietoa, jonka avulla voidaan lisätä mielenterveysongelmista kamppailevien ihmisten kanssa työskentelevien ymmärrystä aiheesta. Hyvällä ammatillisella osaamisella varmistetaan osaavaa ja laadukasta mielenterveyttä edistävää sekä ongelmia ennaltaehkäisevää hoitoa ja kuntoutusta. Ennaltaehkäisyyn kannalta on olennaista lisätä tietoisuutta vieraannuttamisen seurauksista ja tunnusmerkeistä.

Erilaisten tutkimusten hyödyt sosiaali- ja terveysaloilla ovat moninaisia ja voivat vaikuttaa eri tasoilla. Tutkimuksemme voi auttaa kehittämään uusia lähestymistapoja ja käytäntöjä, joilla voidaan parantaa palveluita, vahvistaa yhteisöjä sekä edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta.

Työmme tavoitteena on, että lopputulosta voidaan käyttää monessa sosiaali- ja terveysalan yksiköissä, mm. mielenterveyspalveluissa, perheiden kanssa työskentelevissä yksiköissä, kouluissa, perheneuvoloissa ja lastensuojelussa. Toivomme tämän opinnäytetyön tuovan niin meille itsellemme tutkijoina kuin muillekin sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille tietoutta siitä, mitä vieraannuttaminen on ja miten syvät vaikutukset sillä on tätä kokeneeseen vanhempaan.

Haluamme osoittaa omaa ammatillista osaamistamme ja myös kehittää valmiuksiamme oman alan ammattilaisina.

5 MENETELMÄLLINEN TOTEUTUS

5.1 Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä

Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimusmenetelmän lähtökohta on ajatuksena se, että todellisuus on monimuotoinen. Tällainen tutkimusote sopii hyvin tutkimukseen, jossa tutkittavana ovat luonnolliset tilanteet, ja kiinnostus painottuu nimenomaan yksittäisten toimijoiden merkitysrakenteisiin. (Metsämuuronen 2000, 14.) Todellista elämää tutkiessa tulee kuitenkin ymmärtää, ettei todellisuutta voi pilkkoa osiin, vaan aineiston kokonaisvaltainen käsittely on avainasemassa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara. 2009, 161).

Harkitsimme menetelmää ja toteutusta pitkään ja päädyimme toteuttamaan tutkimuksen laadullisena tutkimuksena, koska laadullisessa tutkimuksessa pyrkimys on ymmärtää ja selittää tosiasioita. Laadullisessa tutkimuksessa lähtökohtana pidetään todellisen elämän kuvaamista. (Hirsjärvi ym. 2009, 161). Koimme, että kvalitatiivinen tutkimuksemme keskittyi juuri yksilöiden kokemuksiin, arvoihin ja näkemyksiin. Laadullisessa tutkimuksessa suositetaan aineistonkeruumenetelmänä muun muassa havainnointia, teemahaastattelua ja erilaisten dokumenttien analyysia (Juhila 2021). Tutkimuksemme empiirisen osan toteutimme haastattelulla viittä vanhempaa, joilla oli kokemusta vieraannuttamisesta.

5.2 Aineiston keruu

Valitsimme aineistonkeruumenetelmäksi teemahaastattelun. Siinä kysymyksiä ei välttämättä esitetä aina samassa muodossa, tai muotoilla tarkasti etukäteen. Haastattelija kysyy vapaasti kysymyksiä teemoista, jotka hän on aikaisemmin valinnut perehdyttyään ensin tutkimusaihettaan koskevaan kirjallisuuteen. Haastattelun analysointi on myös suhteellisen helppoa, koska se kohdistuu teemoihin. (Hyvärinen, Suoninen & Vuori 2020.)

Hirsjärvi, Remes & Sajavaaran mukaan (2009, 161), haastattelu on aina vuoro-vaikutustilanne kahden ihmisen välillä. Ohjaava asema haastattelussa on haastattelijalla toisin kuin tavallisessa keskustelussa kahden ihmisen välillä, jossa molemmat osapuolet ovat tasa-arvoisessa tilanteessa.

Valitsimme teemahaastattelun aineistonkeruumenetelmäksi, koska koimme että sen avulla pääsimme lähemmäksi ihmisen oikeaa kokemusta ja seurauksia aiheestamme. Haastattelussa pystyimme kartoittamaan erilaisia näkökulmia, joita emme välttämättä olisi saaneet esiin määrällisillä menetelmillä. Haastattelussa on hyvä olla mukana maltillinen määrä muistiinpanoja käsiteltävästä teemasta, jotta voidaan keskittyä keskusteluun täysin (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009,56).

Haastateltavat löysimme sosiaalisesta mediasta, jonne laitoimme haastattelu-pyyynnön. Emme mainitse tarkemmin sosiaalisen median alustaa, sillä haluamme suojella alustan käyttäjien yksityisyyttä. Saatekirjeessämme kerroimme tulevasta opinnäytetyöstämme, joka kuvaa vieraannuttamisen vaikutusta vanhemman mielenterveyteen. Valintakriteerinämme oli vanhemmat, jotka kertoivat kokeneensa vieraannuttamista ja sen vaikuttaneen haastateltavan mielenterveyteen erinäisin tavoin. Vapaaehtoiset pystyivät ottamaan meihin yhteyttä sähköpostin kautta. Valitsimme viisi henkilöä, joiden yhteydenotosta ja alustavasta kertomuksesta kykenimme päättämään saavamme parhaimman ja laajimman mahdollisen haastattelun. Saimme 10 yhteydenottoa vapaaehtoisilta, josta karsimme viisi henkilöä pois. Viisi haastattelua osoittautui sopivaksi määräksi, koska haastattelut olivat hyvin intensiivisiä ja pitkiä. Yhteen haastatteluun käytimme aikaa noin yhden tunnin verran. Teimme haastattelut yhdessä. Saatekirjeessä kerroimme, että heidän henkilöllisyyttään tai muitakaan tunnistettavia tietoja ei tulla paljastamaan tulevassa opinnäytetyössämme. Kirjeessä ilmoitimme jo etukäteen kysyttävät kysymykset (Liite 1).

Haastattelua varten olimme miettineet valmiiksi teeman, jonka kerroimme haastateltaville. Olimme myös laatineet aluksi valmiit haastattelukysymykset, joihin keräsimme informaatiota haastatteluissa (Liite 2). Haastattelukysymykset perus-

tuivat vanhemman kokemukseen vieraannuttamisen alkamisesta ja kestosta, vieraannuttamisen vaikutuksesta mielenterveyteen, vieraannuttamisen keinoista ja onko haastateltava saanut apua tilanteeseensa. Ennen virallista haastattelua teimme yhden testihaastattelun henkilölle, joka on kokenut vieraannuttamista ja totesimme haastattelurunkomme toimivan hyvin. Toteutimme haastattelut puhelimitse, sillä se oli helpoin tapa saada tehtyä haastattelu, koska haastateltavat asuivat ympäri Suomea. Nauhoitimme haastattelut puhelimella, joka ei ole kummankaan käytössä. Latasimme puhelimeen ääninauhurin ja aineiston käsiteltyä poistimme sovelluksen ja sekä äänitiedostot. Halusimme tähän erillisin puhelimen käyttöön, jotta haastattelut eivät kulje kummankaan meidän mukanaamme. Litteroimme haastattelut tämän jälkeen sanasta sanaan. Litteroinnin jälkeen purimme haastattelut erillisille lomakkeille tietokoneelle joka haastattelukysymyksen alle, jolloin saamme selkeämmän kokonaiskuvan. Muokkasimme myös kaikkien haastattelut kirjakielelle, sillä koimme, että näin aineisto pysyi yhtenäisempänä ja helppolukuisena, eikä tekstistä tule ilmi murteita, joista voisi haastateltavan tunnistaa. Aineiston sisältö ja merkitykset eivät kuitenkaan muuttuneet mitenkään tässä muokkausvaiheessa.

5.3 Aineiston analyysi

Laadullisessa tutkimuksessa käytetään laajasti analyysimenetelmää, joka on sisällönanalyysi. Sitä käytetään esimerkiksi tekstimuotoon koottujen aineistojen analysoimisessa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 209.) Näin me pystyimme analysoimaan litteroituja haastattelujamme. Sisällönanalyysin rooli on saada tekstianalyysissä ilmenevät merkitykset esille (Tuomi & Sarajärvi 2018, 239). Käytimme opinäytetyössämme aineistopohjaista sisällönanalyysiä, koska sen avulla pystyimme analysoimaan aineistoja järjestelmällisesti vaihe vaiheelta, mikä mahdollisti tutkimuksen objektiivisuuden ja luotettavuuden. Näin pystyimme tekemään johtopäätöksiä asiasta, jota tutkimme.

Sisällönanalyysissä on kolme vaihetta: valmistelu-, analyysi- ja raportointivaihe. Valmisteluvaiheessa täytyy myös päättää analyysiyksikkö, halutaanko aineis-

tosta poimia lauseita, ajatuskokonaisuuksia vai yksittäisiä sanoja. Yleensä valitaan lause tai ajatuskokonaisuus. (Elo, Kajula, Tohmola & Kääriäinen 2022, 219–220.)

Valmisteluvaiheessa tutustuimme aineistoon huolellisesti, jotta saimme siitä hyvän kokonaiskuvan. On tärkeää muistaa, että aineisto todella antaa haastattelukysymyksiin vastauksen.

Analyysivaiheessa poimimme tutkimuskysymykseemme ”Miten vieraannuttaminen on vaikuttanut vieraannutettavan vanhemman mielenterveyteen” vastaavat ilmaisut. Kun kaikki ilmaisut oli tekstistä kerätty, pelkistimme eli redusoimme ne, ja näin saimme aineiston sisältöä tiiviimmäksi (Taulukko 1). Pelkistämässä aineistosta valitsimme oleelliset kohdat ja ne kirjoitettiin tiiviimpään muotoon. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 252.) Tulee olla huolellinen, jottei tekstin sisältö muutu. Myöskään omia tulkintoja emme saa tässä vaiheessa tehdä.

Taulukko 1. Esimerkki aineiston pelkistämisestä.

Alkuperäinen lause	Pelkistetty ilmaisu
<i>”Pitkään jatkunut epävarmuus lapsen tapaamisista vaikutti minun nukkumiseeni.”</i>	Epävarmuus lapsen tapaamisista aiheutti uniongelmia.
<i>”Yhtäkkiä lapseni ei enää puhunutkaan puolisololleni mitään ja näin, että hänellä oli vaikea olla. Lapsi kertoi, ettei hän saa tykätä puolisostani ja hänelle oli kerrottu, ettei äiti ja isi voi olla yhdessä, koska uusi puoliso oli muuttanut meille.”</i>	Lapselle kerrottu, että vieraannutettavan uudesta puolisosta ei saa tykätä ja uutta puolisoa mustamaalattu

Pelkistyksen jälkeen ryhmittelimme aineiston eli klusteroimme sen (Taulukko 2). Klusteroinnissa samaa asiaa tarkoittavat pelkistetyt ilmaukset ryhmitellään ja niistä muodostetaan alaluokka, joka nimetään luokan sisältöä kuvaavalla käsitteellä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 255).

Taulukko 2. Esimerkki aineiston ryhmittelemisestä.

Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka
Epävarmuus lapsen tapaamisesta aiheutti uniongelmia	Vieraannutuksesta aiheutunut uniongelmia
Lapselle kerrottu, että vieraannutettavan uudesta puolisoista ei saa tykätä ja uutta puolisoa mustamaalattu	Kieltäminen kiintymyksestä uuteen puolisoon

Lopuksi näiden jälkeen vielä abstrahoidaan, eli ryhmittelyvaiheessa tehdyt alaluokat yhdistetään yläluokiksi ja näistä yläluokista muodostetaan pääluokkia (Taulukko 3). Kaikki luokat nimetään sisältöä edustavalla otsikolla. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 259.)

Taulukko 3. Analyysistä muodostetut yläluokat ja pääluokat.

Yläluokka	Pääluokka
Vieraannuttamisen alkuvaiheet	Vanhemman näkemys vieraannuttamisen alkamisesta ja sen kestosta
Vieraannutuksen kesto	
Yhteydenpidon rajoittaminen	Vieraannuttamisen esiintyminen
Lapsen tunnesiteiden kontrollointi	
Fyysisten tarpeiden laiminlyönti	
Sukulaisen osallistuminen vieraannuttamiseen	
Uniongelmat	Vaikutus mielenterveyteen
Ahdistus	
Stressi	
Toimintakyvyn aleneminen ja itsetuhoiset ajatukset	
Terapia	Avun saaminen vieraannuttamisen kohteeksi jouduttua
Lääkäri	
Läheiset	

Oikeudellinen ja sovittelupalveluiden käyttö	
Vertaistuki	

6 TUTKIMUSTULOKSET

Tuomme esiin tutkimuksessamme vanhempien kuvaukset vieraannuttamisen vaikutuksesta heidän mielenterveyteensä ja kokemuksia vieraannuttamisesta. Haastateltavat kertoivat vieraannuttamiseen liittyvistä prosesseista, kuten soviteluista, palavereista, oikeudenkäynneistä ja lastensuojeluasiakkuuksien prosesseista, ja kertoivat niiden olevan pitkiä ja kuluttavia. Jo itsessään ilman meneillään olevaa prosessiakaan, he kuvaavat vieraannuttamisen olevan rankka kokemus. Heidän taustallaan voi olla useita sovitteluyrityksiä sekä oikeudenkäyntejä, mutta ratkaisua ei ole saatu, tai jos jonkinlainen sopimus on saatu tehtyä, ei toinen osapuoli ole sitä noudattanut.

Jaottelimme tutkimustulokset haastattelukysymyksiin mukaan. Ensimmäinen osa vastaa, kuinka vieraannuttaminen on alkanut ja kuinka kauan aikaa olet kokenut vieraannuttamista. Toisessa osassa tuomme esille, miten vieraannuttaminen on vastaajan kohdalla esiintynyt; onko tapaamisia/yhteydenpitoa estetty tai onko esiintynyt huoltokiusaamista. Kolmannessa kohdassa esittelemme tutkimustulokset vieraannuttamisen vaikutuksista vanhemman mielenterveyteen. Viimeisessä osassa tuomme esiin tutkimustulokset siihen, onko haastateltava saanut itselleen apua joutuessaan vieraannuttamisen uhriksi.

6.1 Vanhemman näkemys vieraannuttamisen alkamisesta ja sen kestosta

Haastatteluun osallistuvat kertoivat saman tyyppisesti asioista, jolloin vieraannuttaminen oli alkanut. Haastateltavat kertoivat vieraannuttamisen ja siihen kuuluvien prosessien olleen heidän elämässään erinäisiä aikoja. Joillakin se oli kestänyt muutamasta vuodesta jopa yli kymmeneen vuoteen. He kertoivat, kuinka vieraannuttaminen oli alkanut käytännössä heti, kun haastateltava oli aloittanut uuden parisuhteen. Muutamalla vieraannuttaminen oli alkanut ennen uutta parisuhdetta, mutta se oli pahentunut uuden parisuhteen myötä. Haastateltavat kertoivat muun muassa näin;

”Kun entinen puolisoni muutti lasten kanssa pois yhteisestä kodistamme, alkoi yhteydenpidon rajoittaminen käytännössä heti. Vieraannuttamista on kestänyt nyt noin 7 vuoden ajan.” (Haastateltava 1)

Myös usea kertoi siitä, kuinka uuden puolison tullessa kuvioihin, alkoi entisen puolison kiusanteko, joko suoraan vanhemmalle tai lapsien kautta. Voidaan todeta, että vieraannuttaminen alkaa sekä erotessa, että uuden parisuhteen alkamissa. Liitteessä 3 on koottu lisää haastateltavien kokemuksia vieraannuttamisen alkamisesta.

”Kun entinen puolisoni sai kuulla uudesta parisuhteestani, alkoi tapaamisten kanssa säätäminen. Nämä pari vuotta ovat olleet elämäni rankimpia aikoja.” (Haastateltava 2)

”Entinen puolisoni löysi itselleen uuden puolison pari vuotta meidän eromme jälkeen, ja yhtäkkiä hän halusikin lapsien tulevan minun luokseni joka viikonloppu.” (Haastateltava 3)

6.2 Vieraannuttamisen esiintyminen

Tutkimuksemme mukaan voi vieraannuttaja toteuttaa vieraannuttamista monenlaisilla eri tavoilla. Tapoja on yhteydenpidon rajoittaminen, pahan puhuminen toisesta vanhemmasta lapselle, tai mustamaalaaminen toisen läheisille. Tapaamisia ja sovittuja menoja voidaan perua yhtäkkiä. Ihminen on kostonhalussa ja katkeruudessaan hyvin kekseliäs, jolloin tapoja kiusata lapsen avulla toista vanhempaa on paljon. Joskus puuttuu rohkeus puuttua asioihin, koska pelko kostamisesta on niin suuri. Kokosimme liitteeseen 4 lisää haastateltavien kokemuksia vieraannuttamisen esiintymisestä.

”En voinut enää itse suunnitella omia menoja, koska ilmoituksia vain sateli milloin lapset tulevat. Myöskään sovittuihin loma-aikoihin, juhlapyyhiin tms ei voinut luottaa ollenkaan. Usein jouluisin sain jännittää tulevatko lapset vai eivät. Tuntui, että entinen puolisoni piti mi-

nuu ilmaisenä lapsenvahtina ja yritykseni pitää kiinni sovituista tapaamisista, aiheutti vain pitkäkestoisia riitoja. En halunnut lasteni joutuvan kärsimään aikuisten asioista.” (Haastateltava 3)

Myös lapsen koulua on vaihdettu kysymättä toiselta vanhemmalta mielipidettä. Radikaaleissa tilanteissa toinen vanhempi voi muuttaa toiselle paikkakunnalta, ilmoittamatta siitä toiselle.

”Lapseni kävivät koulua, joka oli lähellä minun kotiani ja myös sitä kotia, jossa lapseni asuivat. Lapset kävivät joskus koulun jälkeen luonani, vaikkei muuten tapaamiset sopimuksen mukaan onnistuneetkaan. Muutama vuosi sitten sain yhtäkkiä tekstiviestin, jossa minulle vain ilmoitettiin, että lapseni muuttavat 400km päähän. Minulla ei ollut asiaan mitään sanomista, eikä asian vieminen eteenpäin johtanut mihinkään.” (Haastateltava1)

Tutkimuksessa kävi myös ilmi, että myös esimerkiksi muut sukulaiset saattoivat tukea vieraannuttajaa.

”Lapseni kertoi, kuinka hänen tätinsä oli haukkunut minun ostamiani kenkiä lapselle. Lapsi kertoi, kuinka oli sanottu, etten osaa edes oikean kokoisia kenkiä ostaa.” (Haastateltava 4)

Myös isovanhemmat olivat osallistuneet pahan puhumiseen lapselle, vaikkei sanotuissa asioissa ollut totuudenperää. Näillä sanomisilla haluttiin asettaa toinen vanhempi huonoon valoon.

” Kyllä olet aina niin likainen, kun tulet isäsi luota. Parempi olisi olla vain äidillä.” (Haastateltava 5)

Usealla oli kokemus myös vanhemmalla pelotteluna sekä henkisellä väkivallalla lasta kohtaan.

” Lapseni oli itkennyt ja kertonut ikävöivänsä minua. Toinen vanhempi oli suuttunut tästä lapselle ja ottanut puhelimen lapselta pois sekä kieltänyt lasta enää itkemästä vuokseni”. (Haastateltava 3)

Ilmi tuli myös se, että lapselle oltiin vihaisia siitä, jos hän oli puhunut toisesta vanhemmastaan ja hänen uudesta puolisostaan positiivisesti. Myös uusi puoliso oli suurimmalla osalla joutunut vieraannuttamisen kohteeksi. Uuden puolison ei haluttu millään tavalla liittyä lapsen elämään, ja uudesta puolisosta puhuttiin lapselle negatiiviseen sävyyn. Myös usean kohdalla lapselle oli kerrottu uuden puolison olevan syy vanhempien eroon, vaikkei asia pitänyt paikkaansa.

”Lapseni tykkäsi uudesta puolisostani paljon. Yhtäkkiä lapseni ei enää puhunutkaan puolisololleni mitään ja näin, että hänen oli vaikea olla. Asiasta kysyttäessäni lapsi kertoi, ettei hän saa tykätä puolisostani ja hänelle oli kerrottu, ettei äiti ja isi voi olla yhdessä, koska uusi puoliso oli muuttanut meille.” (Haastateltava 2)

Huoltokiusaamista esiintyi myös sellaisena muotona, ettei lapselle laitettu toisen vanhemman luokse tarvittavia asioita mukaan. Jokainen haastateltava oli kokenut tätä, osalle se oli joka kertaista, kun tapasi lastaan, osalle tätä tapahtui vaihtelevasti.

”Olimme sopineet, että entinen puolisoni huolehtii lasten vaatteiden pakkaamisesta ja ostamisesta. Entinen puolisoni itse vaati asioiden menevän näin. Kuitenkaan lapsille ei pakattu sään mukaisia vaatteita, eikä vaatteita ollut tarpeeksi. Usein mukana oli liian pieniä tai rikkiäisiä vaatteita. Usein myös tarvittavat ulkoiluvaatteet puuttuivat.” (Haastateltava 3)

6.3 Vaikutus mielenterveyteen

Haastatteluissa selvisi, että vieraannuttaminen on merkittävä tekijä, joka altistaa vanhemman useille mielenterveysongelmille. Haastateltavat kertoivat, että tapaamisten pois jääminen ja tietämättömyys lapsen asioista on todella raskasta. Lapsen menettäminen kokonaan, tai osittain tällaisella tavalla voi aiheuttaa erilaisia mielenterveysongelmia, kuten masennusta, ahdistusta, unettomuutta ja

stressiä, työkyvyttömyyttä ja rahahuolia. Yhden vanhemman kohdalla vieraannuttaminen ja sen aiheuttamat ongelmat olivat johtaneet itsetuhoisiin ajatuksiin, kun keinot tilanteen ratkaisemiseksi tuntui puuttuvan. Kokosimme liitteeseen 5 lisää haastateltavien kokemuksia siitä, miten vieraannuttaminen on vaikuttanut heidän mielenterveyteensä.

”Aloin kärsimään pikkuhiljaa unettomuudesta. Aluksi oli hankaluuksia saada unta, nukahtaminen venyi pitkään. Lopulta aloin heräilemään öisin, enkä saanut enää nukahdettua. Hain apua työterveyslääkäriltä, jolta sain uniongelmiin lääkkeitä. Eivät nekään aina auta. Jos stressi ja ahdistus on voimakasta, pyörivät ajatukset vain ympyrää. Tämä on niin hirveän vaikea tilanne elämässä, ettei omaa lastaan näe. Tuntuu, ettei mistään oikein saa apua, eikä tähän tilanteeseen (vieraannuttamiseen) löydy ratkaisua.” (Haastateltava 5)

Näistä edellä mainituista asioista ja liitteestä 5 kootuista haastateltavien teksteistä voidaan päätellä, kuinka vieraannuttamisen eri muodot vaikuttavat vanhemman mielenterveyteen ja kuormittavat todella paljon henkisesti.

6.4 Avun saaminen vieraannuttamisen kohteeksi jouduttua

Haastateltavat kertoivat, että erilaisia mielenterveyden oireita on saattanut olla vieraannutettavan elämässä jo pitkään. He olivat yrittäneet hakea apua useilta eri tahoilta, mutta kuten aiemmin on jo selvinnyt, on vieraannuttamiseen puuttuminen vaikeaa ja haasteellista, koska keinoja on hyvin niukasti ja ne usein ovat hyvin pitkiä prosesseja. Moni kertoi, että vaikei ole saanutkaan viranomaistahoilta vieraannuttamiseen tarpeeksi apua, niin henkinen tuki läheisiltä tai ammatilliselta on ollut hyvin tärkeää. Usein vieraannuttamisen vuoksi etävanhemman tilanne pahenee, sekä taloudellisesti että henkisesti. Silloin vanhemman kyky vastata lapsen tarpeisiin heikkenee. Haastattelussa mainittuja tahoja oli lastenvalvoja, lastensuojelu, perheneuvola, neuvola, oikeusaputoimisto, sovittelutoimisto, asianajaja, oikeusapu, käräjä- ja hovioikeus, työterveyshuolto, terapeutti, psykologi ja lääkäri. Liitteeseen 6 on koottu lisää haastateltavien kokemuksia avun saannista vieraannuttamisen kohteeksi jouduttua.

”Olen hakenut apua lukemattomista eri paikoista. En halua moittia mitään erityistä tahoa, vaan totean ettei kenelläkään näytä olevan tarpeeksi valtuuksia tehdä ratkaisuja. Olen ollut oikeudessa, johon laitoin kaiken toivoni. Entinen puolisoni on niin hyvä puhumaan, että hän sai ilmeisesti mustankin muuttumaan valkoiseksi. Olen hakenut apua lääkäriltä ja saanut sieltä sairauslomaa, kun omat voimat ovat loppuneet, enkä ole oikein muuhun kyennyt kuin hengittämään ja keskittymään olemaan minuutti kerrallaan. Onneksi minulla on läheisiä, jotka ovat jaksaneet tukea minua ja tietävät totuuden. Luotan siihen, että totuus tulee joskus julki ja oikeus tapahtuu.” (Haastateltava 2)

7 POHDINTA

7.1 Johtopäätökset

Tutkimuksessamme tulimme siihen johtopäätökseen, että vieraannuttaminen vaikuttaa vanhemman mielenterveyteen erittäin negatiivisesti. Haastateltavat olivat kokeneet ahdistusta, stressiä, masentuneisuutta, unettomuutta sekä itsetuhoisia ajatuksia. HavaitSIMME myös, että vieraannuttaminen oli alkanut jo heti eron jälkeen tai toisen vanhemman uuden parisuhteen alkaessa. Tuore parisuhde on ollut vieraannuttamisen laukaiseva tekijä. Tutkimuksessamme myös huomasimme, että myös isovanhemmat tai muut lähipiirissä olevat olivat osallistuneet vieraannuttamiseen.

Koska keinoja vieraannuttamiseen on monenlaisia ja ne ovat pitkäkestoisia, on myös tuen tarpeet olleet moninaisia. Tällöin tämä ilmiö koskettaa myös laajalti koko palvelujärjestelmää, koska tällaisten kokemusten myötä on apua yritetty etsiä useista eri paikoista. On myös tilanteita, jossa toinen vanhempi nostaa jatkuvasti oikeusjuttuja etävanhempaa vastaan. Laki tai oikeuskäytäntö ei vielä kukaan anna tuomioistuimille riittäviä välineitä tämän estämiseen.

Tutkimuksessa tulee myös ilmi se, että vieraannuttajavanhempi mustamaalaa ja valehtelee toisesta vanhemmasta. HavaitSIMME, että vieraannuttajat olivat tehneet perättömiä lastensuojeluilmoituksia toisesta vanhemmasta.

Vieraannutettavat vanhemmat olivat tutkimuksen mukaan hakeneet apua eri tahoilta, mutta huomioitavaa oli se, että haastateltavat eivät kuitenkaan kokeneet saavansa kaikkea mahdollista tarvittavaa apua näiltä tahoilta, tai ei apua ollenkaan. Yhdessä tilanteessa oikeudesta avun hakeminen oli vaikuttanut enemmän negatiivisesti kuin positiivisesti. Pari haastateltava oli kokenut avun tulevan etenkin tukiryhmistä ja läheisiltä.

Havaintojemme perusteella on tärkeää, että sekä oikeusjärjestelmät että mielen-terveyspalvelut käsittävät ja tunnistavat vieraannuttamisen aiheuttamia seurauksia entistä tehokkaammin. Vieraannuttamisen ennaltaehkäisyä ja varhaista puuttumista tulisi priorisoida, jotta sen haitallisia vaikutuksia voitaisiin vähentää niin vanhemman kuin lapsenkin hyvinvoinnin kannalta.

7.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Tieteellisen tutkimuksen luotettavuus ja uskottavuus edellyttävät eettisten näkökohtien huomioonottamista ja tieteen hyvien käytäntöjen noudattamista. Koko tutkimusprosessin ajan kuuluu tehdä eettistä tarkastelua. Vastuu hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta on jokaisella tutkijalla ja tutkimusryhmällä. (Suomen Akatemia 2024.)

Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen yleisiin eettisiin periaatteisiin kuuluu henkilöiden itsemääräämisoikeuden ja ihmisarvon kunnioitus. Tähän kuuluu esimerkiksi oikeus ihmisen yksityisyyteen ja tutkimuksen toteuttaminen siten, että siitä ei koidu tutkittaville ihmisille haittaa (Kohonen ym. 2019). Ilmoitimme haastateltaville tarkkaan siitä, että heidän henkilöllisyyttään ei tulla paljastamaan opinnäytetyössämme, emmekä kerro opinnäytetyössämme asioita, jotka joku voisi liittää tiettyyn henkilöön. Koko opinnäytetyöprosessin aikana mielessämme on ollut siihen osallistuvien henkilöiden henkilöllisyyden turvaaminen, eli emme missään vaiheessa tuo ilmi ihmisen henkilöllisyyttä tai muitakaan tunnistettavia asioita. Haastattelunauhoitukset olemme myös poistaneet asianmukaisella tavalla.

Vieraannuttamisesta seurannut mielenterveyden heikkeneminen on arka asia, joka tuodaan esille hyvin useasti pelkästään omalle lähipiirille. Tällaiseen tutkimukseen osallistuminen vaatii ihmiseltä suurta rohkeutta. Meillä tutkijoina on vastuu lähestyä tutkimusaihetta eettisesti kestäväällä tavalla varsinkin silloin, kun aihe on arka ja henkilökohtainen haastateltavalle. Eettisten yleisten periaatteiden mukaan tutkimuksessa pitää välttää aiheuttamasta tutkittavina oleville ihmisille merkittäviä haittoja, vahinkoja ja riskejä. Tutkija on myös vastuussa tieteestä, eikä

hän saa toiminnallaan haitata sen edistymistä. Hyvä tieteellinen käytäntö perustuu huolellisuuteen, rehellisyyteen ja tarkkuuteen tutkimuksen kaikissa vaiheissa. (Vuori 2021.)

Tutkimuksen keskeisiin arvoihin ja eettisyyteen kuuluu pyrkimys tuottaa merkityksellistä ja uutta tietoa asioista, joista emme tiedä tarpeeksi (Vuori 2021). Juuri tämän vuoksi valitsemamme aihe on mielestämme tärkeä ja merkityksellinen, sillä aiheesta ei ollut paljon tutkittua tietoa.

Tutkimukseen osallistuvilla on oikeus saada tietoa tutkimuksen aineiston säilyttämisen ja käsittelyn elinkaaresta ja siitä, miten ne on suunniteltu (Kohonen ym 2019). Kerroimme haastateltaville työn luotettavuudesta sekä aineiston käsittelyprosessista. Koimme tärkeänä tuoda esille haastateltaville, miten tuhoamme haastattelunauhoitukset, purettuamme ne ensin vain meidän omaan käyttöömme, sekä tuhoamme kirjalliset versiot asianmukaisella tavalla.

Eettisen pohdinnan kohteena on myös rehellisyys, joka koskee jokaista vaihetta työssämme. Omalla toiminnallamme voimme kiinnittää huomiota siihen, että annamme kunnian kirjoittajalle ja toimimme lähdeviittausten osalta kirjoittajaa kunnioittaen.

Lopullisen työn luotettavuuteen voimme vaikuttaa sillä, että kokoamamme tiedot kuvaavat juuri niitä asioita, mihin meillä opinnäytetyössä on tarkoitus perehtyä. Aineiston käsittelyyn liittyy myös eettisiä kysymyksiä. Niitä ovat esimerkiksi aineiston luotettava käsittely, hyvä tieteellinen käytäntö, tutkimuksen osallistujien tietoinen suostumus, yksityisyys ja anonymiteetti, tietosuojat. (Vuori 2021.) Koemme, että meillä tutkijoina on vastuu tuoda ilmi tutkimustuloksen mahdollisimman tarkasti ja rehellisesti suojellen samalla vieraannuttamisen kokeneita henkilöitä.

Validiteetilla tarkoitetaan tutkimusmenetelmän kykyä osoittaa sitä, mitä sillä on tarkoitus tuoda ilmi. Se kertoo esimerkiksi siitä, miten tulokset ovat oikeita ja yleistettäviä sekä miten ne vastaavat todellisuutta. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa sen luotettavuus koskee aineiston analyysiä, tutkimuksen raportointia ja tutkimusaineistojen koostamista. Jos aineisto kerätään haastattelemalla, raporttiin

kirjataan kysymykset tai teemat, joita siinä on käytetty. Raportissa tuodaan esille kvalitatiivista aineistoa eli suoria lainauksia riittävästi, jotta raportin lukija voi arvioida ja seurata analyysissä mihin se on perustunut. (Hyväri & Vuokila-Oikkonen 2020.) Eli kirjoitimme opinnäytetyöhömmme runsaasti suoria lainauksia haastateltaviltamme haastattelukysymyksiemme alle, näin saimme paljon tuotua haastateltavien ”ääntä” kuuluville ja oikeita kokemuksia.

7.3 Oma oppiminen

Opinnäytetyön tekeminen on ollut haastavaa mutta antoisaa ja opettavainen prosessi. Työn eri vaiheissa koimme erilaisia haasteita esimerkiksi ajanhallinnan ja aikatauluttamisen sekä tiedonhaun yhteydessä. Ajanhallinta ja aikatauluttaminen ovat olleet isoin haaste etenkin, kun on pitänyt jakaa opinnäytetyön tekeminen koulun ja työn ohella. Opinnäytetyö on vaatinut meiltä paljon keskittymistä ja sinnikkyyttä, mutta aiheeseen liittyvä henkilökohtainen mielenkiinto on ollut meille iso motivaation lähde.

Opinnäytetyön tekoa on huomattavasti helpottanut se, että emme tehneet tätä yksin. Toisesta työparista on ollut paljon apua, sillä jaoimme kirjoittamisen tasapuolisesti. Tämä on myös mielestämme nopeuttanut prosessia huomattavasti. Työparista on myös ollut apua motivaation kannalta. Aiheemme on myös ollut rankka kuulemiemme asioiden vuoksi, joten on ollut hyvä, kun olemme pystyneet olemaan toistemme tukena ja saaneet aiheen kannalta hyviä pohdintoja keskenämme.

Mietimme mahdollisia jatkotutkimusaiheita ja olisi mielenkiintoista tutkia aihetta vielä vieraannuttajavanhemman näkökulmasta. Tämä voisi kuitenkin olla haastavaa sillä aiheen hienovaraisuuden ja henkilökohtaisuuden vuoksi tutkittavien henkilöiden löytäminen voi olla vaikeaa ja vieraannuttajavanhempi ei välttämättä itse huomaa toimintansa vaikutuksia.

LÄHTEET

- Baker, A. J. L. & Darnall, D. 2006. Behaviors and strategies employed in parental alienation. *Journal of Divorce and Remarriage*. 97—124 Viitattu 12.1.2025 https://www.researchgate.net/publication/265526409_Behaviors_and_Strategies_Employed_in_Parental_Alienation_A_Survey_of_Parental_Experiences.
- Dyregrov, A. 1990. Parental reactions to the loss of an infant child: A review. *Scandinavian Journal of Psychology*.
- Elo, S., Kajula, O., Tohmola, A. & Kääriäinen M. 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. *Hoitotiede* 34 (4), 215–225.
- Ensi –ja turvakotien liitto 2024. Vieraannuttaminen. Viitattu 9.5.2024 <https://apuaeroon.fi/tietoaerosta/vieraannuttaminen/#1668167769236-ba0e038f-e950>.
- Gold, K. J., Leon, I., Boggs, M. E. & Sen, A. 2016. Depression and posttraumatic stress symptoms after perinatal loss in a population-based sample. *Journal of Women's Health*, 25(3), 263–269.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. Uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Hyväri, S. & Vuokila-Oikkonen, P. 2020. Osallistavan ja tutkivan kehittämisen opas 2.0. LibGuides. Viitattu 10.1.2025 <https://libguides.diak.fi/c.php?g=670543&p=4760642>.
- Hyvärinen, M., Suoninen, E. & Vuori, J. 2020. Haastattelut. Tietoarkisto. Viitattu 16.7.2024 <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/>.
- Häkkänen- Nyholm, H. 2010. Lapsen vieraannuttaminen toisesta vanhemmasta erotilanteessa. *Katsaus*, 499– 505. Viitattu 15.5.2024 <https://www.duodecimlehti.fi/xmedia/duo/duo98659.pdf>.
- Häkkänen-Nyholm, H., Laajasalo, T. & Tuuri, T. 2013, Lapsen vieraannuttaminen vanhemmasta: Toimintatavat ja niiden vaikutus lapsen ja vanhemman hyvinvointiin. Helsinki: Yliopistopaino, 1–111.

Ilmoniemi, E. 2017. Lapsen etu ja oikeudelliset keinot puuttua vieraannuttamiseen. Perhevarallisuusosoikeus. Viitattu 20.5.2024 <https://perhevarallisuusosoikeus.fi/2017/09/28/lapsen-etu-ja-oikeudelliset-keinot-puuttua-vieraannuttamiseen/>.

Juhila, K. 2021. Laadullinen tutkimus ja teoria. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 16.8.2024 <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>.

Kallinen, T. & Kinnunen, T. 2021. Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Tutkimusetiikka ihmistieteissä. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 30.1.2025 <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/tutkimusetiikka-ihmistieteissa/>.

Kohonen, I., Kuula- Luumi, A. & Spoof, S-K. 2019. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisu 3/2019. Viitattu 10.1.2025 https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakkoarvioinnin_ohje_2019.pdf.

Kolmonen, P. 2021. Lastensuojelun on puututtava lapseen ja vanhempaan kohdistuvaan vakavaan henkiseen väkivaltaan (vieraannuttaminen). Kansainvälinen vertailu ja käytännöt. Viitattu 14.1.2025 <https://www.lastenoikeudet.fi/lastensuojelun-on-puututtava-lapseen-ja-vanhempaan-kohdistuvaan-vakavaan-henkiseen-vakivaltaan-vieraannuttaminen/>.

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.2.2019/190. Viitattu 17.5.2024 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361#P1>.

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Viitattu 17.5.2024 <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>.

Metsämuuronen, J. 2000. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologiasarja 14. Helsinki: Methelp, 2000. SarjaMetologia- sarja, 4.

Mikkola, I. 2017. Lapsen vieraannuttaminen ja torjutun vanhemman psyykinen hyvinvointi. Helsingin yliopisto. Psykologia. Pro gradu- tutkielma. Viitattu 12.1.2025 <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/8cce5eed-6ec4-40ae-a057-99d2d38b5898/content>.

Minilex 2024. Lapsen edut ja oikeudet. Viitattu 14.1.2025 <https://www.minilex.fi/q/lapsen-edut-ja-oikeudet>.

People Against Parental Alienation 2024. How Parental Alienation Affects Your Well-being. Viitattu 30.1.2025 <https://www.papaorg.co.uk/post/how-parental-alienation-affects-your-well-being>.

Poliisi 2018. Vieraannuttaminen. Uutinen 25.10.2018. Viitattu 2.2.2025 <https://poliisi.fi/-/vieraannuttaminen>.

Pruuki, H. & Sinkkonen, J. 2017. Lapsi ja ero. Eväitä eteenpäin. Helsinki: Kirjapaja.

Rikoslaki 19.12.1889/39. Viitattu 17.5.2024
<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2009. Menetelmäopetuksen tietovaranto, 56 KvaliMOTV. Viitattu 14.11.2024 <https://www.fsd.tuni.fi/fi/tietoarkisto/julkaisut/kvalimotv.pdf>.

Sinkkonen, J. 2018. Lapsen vieraannuttamisella toisesta vanhemmasta on kauaskantoiset seuraukset. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim 2018; 134 (5): 465–70. Katsaus. Viitattu 17.5.2024 <https://www.duodecimlehti.fi/duo14203>.

Suomen Akatemia. Tutkimusetiikka. Viitattu 10.1.2025 <https://www.aka.fi/tutkimusrahoitus/vastuullinen-tiede/tutkimusetiikka/>.

Suomen juristit Oy 2021. Tapaamisoikeus: Täytäntöönpano. Viitattu 10.1.2025 <https://laki24.fi/tapaamisoikeus-taytantonpano/>.

Tunnista, puutu ja auta- keinoja vieraannuttamisen tunnistamiseen ja perheiden auttamiseen. Ensi- ja turvakotienliitto 2023. 1–86. Viitattu 16.7.2024 <https://issuu.com/ensi-jaturvakotienliitto/docs/tunnistapuutuauta>.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. 1–443.

Unicef 2012. YK:n lapsen oikeuksien sopimus. Viitattu 17.5.2024
<https://www.unicef.fi/tyomme/lapsen-oikeudet/lapsen-oikeuksien-sopimus/lapsen-oikeuksien-sopimuksen-koko-teksti/>.

LIITTEET

- Liite 1. Saatekirje
- Liite 2. Haastattelukysymykset
- Liite 3. Haastateltavien kokemus vieraannuttamisen alkamisesta
- Liite 4. Haastateltavien kokemuksia vieraantumisen esiintymisestä
- Liite 5. Haastateltavien kokemuksia siitä, miten vieraannuttaminen on vaikuttanut heidän mielenterveyteensä.
- Liite 6. Haastateltavien kokemuksia avun saamisesta vieraannuttamisen kohteeksi jouduttua

Liite 1. Saatekirje

Hei!

Olemme kaksi Lapin ammattikorkeakoulun sairaanhoitaja opiskelijaa. Teemme opinnäytetyötä, jonka nimi on Vieraannuttamisen vaikutus vanhemman mielen-terveyteen. Tutkimuksemme tarkoitus siis on tutkia, kuinka lapsen vieraannutta-minen toisesta vanhemmasta vaikuttaa vieraannutettavan vanhemman mielen-terveyteen. Teemme tutkimuksen haastatteluna, joka tapahtuu puhelimitse. Haastattelussa ei tarvitse kertoa omaa nimeä tai mitään muitakaan tunnistettavia asioita. Käytämme haastattelussa saamiamme tietoja opinnäytetyön tekemiseen, haastateltavat pysyvät täysin anonyymeinä. Haastattelu nauhoitetaan, jonka jäl-keen litteroimme eli puhtaaksikirjoitamme nauhoituksen tekstimuotoon. Kun olemme saaneet haastattelun läpikäytyä ja kirjoitettua tarvitsemamme asiat, pois-tamme nauhoitteet.

Mikäli olisit kiinnostunut antamaan haastattelun, ota meihin yhteyttä sähköpos-titse:

Ystävällisin terveisin Heidi Kurttio ja Saana Markkanen

Liite 2. Haastattelukysymykset

- Kuinka kauan aikaa olet kokenut vieraannuttamista?
- Miten vieraannuttaminen on sinun kohdalla esiintynyt? Esim: onko tapaamisia/ yhteydenpitoa estetty? Onko esiintynyt huoltokiusaamista?
- Onko vieraannuttaminen vaikuttanut jotenkin sinun mielenterveyteen? Esim: masennus, uniongelmat, ahdistus, stressi, rahaongelmat?
- Oletko saanut apua itsellesi joutuessasi vieraannuttamisen uhriksi?

Liite 3. Haastateltavien kokemuksia vieraannuttamisen alkamisesta

”Erosin entisestä puolisostani ja oikeastaan heti alkoi jonkinlainen vieraannuttaminen. Tätä on jatkunut koko erossa olon ajan, eli noin 6 vuotta. Olen ajatellut, että tämä jatkuu siihen saakka, kun lapseni ovat täysi-ikäisiä. (Haastateltava 4)

” Erosin lapseni ollessa pieni vauva. Vieraannuttaminen alkoi lapsen ollessa noin 2-vuoden ikäinen. Vieraannuttamista on nyt kestänyt 10 vuotta.” (Haastateltava 5)

Liite 4. Haastateltavien kokemuksia vieraantumisen esiintymisestä

”Sovittuja tapaamisia muuteltiin jopa tunnin varoitusajalla. En uskaltanut kieltäytyä, koska pelkäsin exäni estävän tapaamiset kokonaan. Toivon, että tilanne rauhoittuisi joskus.” (Haastateltava 2)

”En saanut lapsiini yhteyttä puhelimitse. Myöskään sovitut tapaamiset eivät onnistuneet, koska entinen puoliso vetosi milloin lapsen sairauteen, tai muuhun sovittuun menoon.” (Haastateltava 1)

”Uusi puolisoni ei saanut osallistua mihinkään lapseen liittyviin asioihin. Kevät- tai joulujuhliin häntä kiellettiin tulemasta. Hän ei saanut viedä lasta harrastuksiin tai minnekään muualle. Uhkauksena oli, ettei lapsi tulisi meille enää koskaan.” (Haastateltava 5)

” Olin saanut uuden puolisoni kanssa lapsen. Meillä oli ristiäiset ja pyysin lapsille siistimmät vaatteet mukaan. Lapsille oli laitettu rikkinäiset sukkahousut, toisella oli 3 numeroa liian isot juhlakengät ja toisella mekko, joka oli niin pieni, että alushousut näkyivät. Ei auttanut kuin lähteä äkkiä kauppaan ostamaan uudet vaatteet. Järkyttävää, että ihminen on niin kostonhaluinen, että haluaa kiusata omien lasten kautta. Tähän haluan vielä kertoa sen, että maksan isoa elatusmaksua, jonka pitäisi kattaa kaikki tarvittavat hankinnat.” (Haastateltava 1)

”Lapset tulivat luokseni. Huomasin, ettei lapsilla ollut pipoja, hanskoja ja kaulahuiveja. Oli kovat pakkaset. Soitin entiselle puolisololleni ja pyysin häntä tuomaan puuttuvat varusteet. Hän kieltäytyi tuomasta ja totesi, että mehän voimme sitten olla vain sisällä. Hän oli tietoinen siitä, että olimme menossa lasten kanssa pulkkamäkeen.” (Haastateltava 4)

Liite 5. Haastateltavien kokemuksia siitä, miten vieraannuttaminen on vaikuttanut heidän mielenterveyteensä.

”Pitkään jatkunut epävarmuus lasten tapaamisista vaikutti minun nukkumiseeni. Heräilin useasti öisin ja jäin miettimään asioita. Unen saaminen uudelleen oli vaikeaa. Tämä vaikutti seuraavan päivän jaksamiseen. Olen muutaman kerran joutunut hakemaan töistä sairauslomaa. Lääkärin mukaan kärsin myös ahdistuksesta.” (Haastateltava 1)

”Olen ollut vuosia stressaantunut. Stressaan sitä, näenkö lapsiani, mitä lapset minusta ajattelee ja mitä entinen puolisoni minusta puhuu muille ihmisille. Minua on mustamaalattu suurelle määrälle ihmisiä. Sanomisiani on vääristelty ja keksitty valheellisia asioita. Myös perättömiä lastensuojeluilmoituksia on tehty, vedoten siihen, etten huolehtisi lapsistani. Jokaisen lastensuojeluilmoituksen jälkeen on todettu, ettei syytä huoleen ole. Nämä kaikki asiat, jotka ovat jatkuneet pitkään, on vaikuttanut siihen, että mielialani ja toimintakykyni on alentunut. Olen välillä jopa harkinnut itsemurhaa, koska tuntuu etten enää jaksata tätä.” (Haastateltava 4)

”On todella kurjaa, etten kykene suunnittelemaan omaa elämääni kovin pitkälle, koska lapsen tapaamiset toimivat miten ex puoliso haluaa. Minulla on paljon rahahuolia, koska maksan suuren määrän elatusmaksua, joka ei perustu todellisiin laskelmiin. Vaikka maksan elatusmaksua ja sillä summalla vastaan 100% lapsen elämisestä, vaatii silti ex puoliso lähes joka viikko lisää rahaa, milloin mihinkin hankintoihin. Olen yrittänyt laittaa stopin jatkuvalla rahan antamiselle, mutta sitten minua kiristetään sillä, etten näe lasta. Sitä riskiä en uskalla ottaa, etten enää lastani näkisi. Nämä asiat aiheuttavat minulle suurta stressiä ja ahdistusta. Kärsin myös ajoittain uniongelmissa.” (Haastateltava 2)

Liite 6. Haastateltavien kokemuksia avun saamisesta vieraannuttamisen kohteeksi jouduttua

”Vaikka olimme tehneet tapaamissopimuksen lastenvalvojalla, ei sillä käytännössä ollut mitään merkitystä. Olen käynyt asiasta sovittelussa, jolla ei myöskään ollut oikeasti mitään vaikutusta. Asia on myös ollut oikeudessa. Olisin voinut uhkasakon nojalla vaatia tapaamisen toteutumista mutta sen toteutuminen on pitkä prosessi ja toinen vanhempi voi valehdella tapaamisen estyneen lapsen sairauden tms vuoksi. Lapset olisi myös voitu tapaamisoikeuden täytäntöönpanolla määrätä noudettavaksi, mutta se tuntui niin kohtuuttomalta lapsia ajatellen. En halunnut aiheuttaa lapsilleni enempää harmia.”
(Haastateltava 1)

”Olen kokenut niin valtavaa katkeruutta, surua ja epätoivoa, että ilman terapeuttiäni olisin varmaankin jo kuollut. Minun psyykeeni on revitty usein niin riekaleiksi, että jos en olisi saanut jutella asiasta puolueettomalle ihmiselle, joka osaa kuunnella ja sanoa oikeita sanoja, olisin varmastikin tehnyt sen viimeisen ratkaisun.” (Haastateltava 4)

”Sovittelutoimisto, asianajaja, kärjäoikeus ja lopulta hovioikeus on tulleet tutuiksi, mutta valitettavasti ne eivät ole tilannettani muuttaneet. Oikeastaan tilanne on mennyt vielä huonommaksi, koska tällaiset prosessit ovat tulleet hyvin kalliiksi. Entinen puolisoni ei ole näistä joutunut maksamaan, koska oikeudessa kantajina ovat lapset, jolloin valtio maksaa sen puolen. Lopputulemana on se, että rahat, mielenterveys ja omanarvon tunne on menneet. Yritän kuitenkin nauttia vähäisistä asioista elämässäni. Parhaimpia on ne hetket, jos satun joskus armollisesti näkemään edes pienen hetken omaa lastani. Terapiaan olisin halukas menemään, mutta rahat eivät riitä. Joskus olen kirjoittanut Facebookin tukiryhmiin, koska vertaistuki on ollut parhainta tukea. En ole todellakaan yksin tämän asian kanssa ja on

mahtavaa, että näistä asioista nykyään puhutaan jo enemmän.”
(Haastateltava 5)